

Er ref: KN2026/00002

Klimat- och näringslivsdepartementet

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.nm@regeringskansliet.se

Vår ref: R2026:2

Linda Eriksson

Linda.eriksson@skogsindustrierna.se

Yttrande över Promemoria Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet

Skogsindustrierna har getts tillfälle att yttra sig över rubricerad remiss och vill ge följande synpunkter.

Sammanfattning:

Skogsindustrierna tillstyrker förslaget.

Övergripande kommentarer

Skogsindustrierna välkomnar regeringens förslag till ersättning vid begränsningar i pågående markanvändning till följd av artskydd. Det bör vara en självklarhet att kostnaden för dessa gemensamma intressen inte enbart ska bäras av enskilda verksamhetsutövare, utan delas av hela samhället.

Artskydd har på senare år blivit en av de största rättsliga utmaningarna för svenskt skogsbruk. Allt fler skogsägare står inför ökade krav, större osäkerhet och i vissa fall förlorade brukningsmöjligheter, ofta utan rätt till ekonomisk kompensation. Förslaget är mot denna bakgrund ett steg i rätt riktning. Samtidigt bör det understrykas att det inte utgör en lösning på grundproblemet. Att markägaren får ersättning kan inte gottgöra förlusten av det förnyelsebara kretslopp som ett aktivt och ansvarsfullt skogsbruk innebär, varken för den enskilde eller – sett i ett större perspektiv – för samhället. Det kompenserar inte det arbete som i många fall har skett i generationer, med kommande generationers framtid i åtanke. Det skapar inga arbetstillfällen, gynnar inte svensk export och genererar ingen förnyelsebar råvara till gagn för människor, klimat och miljö. Därtill riskerar det att bli kostsamt för skattebetalarna. Det allra viktigaste är därför att den bakomliggande lagstiftningen är väl avvägd och tydlig samt att det finns en god proportionalitet hos de inskränkningar som – rimligen i undantagsfall – måste ske.

4 Begränsningar till följd av artskyddet ska ersättas

Skogsindustrierna välkomnar förslaget att rådhetsinskränkningar till följd av artskydd ersätts på motsvarande sätt som beslut om områdesskydd och regleras i Miljöbalken.

Inskränkningar i enskildas ägande- och brukanderätt till skydd för allmänna intressen förutsätter som regel att den enskilde kompenseras. Så är exempelvis fallet vid beslut om områdesskydd, såsom naturreservat. Konsekvenserna av inskränkningar på grund av artskydd är för den enskilde markägaren desamma som vid beslut om skyddade områden, nämligen att markägaren inte längre kan bruka sin mark inom ramen för sin pågående markanvändning. Rätt till ersättning till följd av artskyddet, vad gäller förutsättningar för och storlek, bör därför motsvara det som gäller för rätt till ersättning vid områdesskydd. Ett annat skäl för samma ersättningsnivå är att undvika en situation där myndigheterna skulle kunna "välja" att begränsa brukandet utifrån vilken lagstiftning som blir billigast.

Skogsindustrierna vill här understryka vikten av att ersättningen kan beskattas i Kapital på samma sätt som ersättning för områdesskydd, den situation som nu gäller ersättning för ersättning fjällnära är inte acceptabel.

4.2 Talan om ersättning prövas av domstol

Skogsindustrierna anser att det är olyckligt att tidsfristen att väcka talan är så pass kort som ett år samt att talan måste väckas även om konstruktiva förhandlingar pågår.

Skogsindustrierna vill trycka på vikten av att rutiner etableras för förhandling, så att huvudregeln verkligen blir att ersättningsfrågan regleras utanför domstol. Det är olyckligt om enskilda även fortsättningsvis ska vara hänvisade till att stämma staten, även med risk att få bära statens rättegångskostnader.

4.4 Överenskommelser i godo om ersättning

Skogsindustrierna välkomnar förslaget att Skogsstyrelsen ska söka överenskommelser i godo. När ersättning betalas ut bör i första hand ett formellt skydd bildas så att området också räknas mot internationella åtaganden och svenska miljömål. Här bör regeringen gå vidare med förslag på mer flexibla skyddsformer som bättre lämpar sig för just artskydd, som i sin natur inte nödvändigtvis behöver vara för all framtid. Det är i det sammanhanget viktigt att den markägare som fått en årlig eller tidsbegränsad ersättning, exv för naturvårdsavtal, inte förlorat sin rätt till ersättning när den ersatta tidsperioden löpt ut om brukandeinskränkningen kvarstår.

Skogsindustrierna anser att för att detta ska hänga ihop bör ansvaret för artskyddsdispenser också flyttas över till Skogsstyrelsen från Länsstyrelserna i linje med förslaget i Skogsutredningens delbetänkande.

Skogsindustrierna anser att även i dessa fall bör det vara möjligt att i stället för ersättning få ersättningsmark från staten. Dels för att många skogsägare faktiskt vill bruka skog, dels för att upprätthålla balansen mellan olika ägarkategorier. Ytterligare argument för ersättningsmark, som även tvingar staten att ta ställning till värdet av att långsiktigt bruka mark, är att ett markbyte 1:1 med Sveaskog/Naturvårdsverket är 25% billigare än att betala ut 1,25% av skogsmarksvärdet.

4.6.1 Beslut om ersättning ska redovisas i fastighetsregistret

Skogsindustrierna anser att förslaget bör kompletteras så att redovisningen i fastighetsregistret vid en eventuell återbetalning också stryks.

Skogsindustriernas utgångspunkter

Skogen är Sveriges viktigaste naturtillgång och basen för en av våra viktigaste exportbranscher. Skogen utgör samtidigt en ekonomisk trygghet och resultatet av många generationers brukande för många skogsägare. Skogen är också hemvist för många arter och Sverige har som land en plikt enligt EU-regler och internationella konventioner att bevara biologisk mångfald. Den svenska skogspolitiken har de senaste 30 åren framgångsrikt byggt på en balans mellan ett produktionsmål och ett miljömål. Skogspolitiken bygger också på en respekt för den enskilde skogsägaren genom principen om frihet under ansvar. Skogsindustrierna anser att det behövs en balans mellan brukande och bevarande. En balans som beaktar att skogen ska kunna generera ett tillförlitligt virkesflöde till skogsindustrin och dess förädlingsled samt avkastning till skogsägarna samtidigt som biologisk mångfald värnas. Det är också viktigt att statens bevarandeambitioner korresponderar med budgetanslag för skydd av natur eftersom rätten till rimlig ersättning är avgörande. Skogsbruk är en mycket långsiktig verksamhet och kräver därför stabilitet och förutsägbarhet. En produktionscykel är ca 60-120 år och sträcker sig därför över minst två generationer.

Med förnybar råvara från skogen har skogsindustrin och skogsindustrins produkter en nyckelroll i utveckling för ett hållbart, biobaserat samhälle samt för att skapa sysselsättning och välfärd i hela landet.

Skogsindustrin vill driva på en mer hållbar utveckling och har därför tagit fram tre löften som berör klimat, cirkularitet och biologisk mångfald:

- Till 2040 ska skogsindustrins klimatnytta öka med 30 procent.
- 2040 ska skogsindustrins produkter vara fossilfria och återvinningsbara.
- 2040 ska Sverige ha livskraftiga skogar med en rikare biologisk mångfald.

För att detta ska vara möjligt krävs bland annat hög och hållbar tillväxt i skogen så att kolsänkan i växande skog och i produkter samt tillgången på råvara till biobaserade produkter säkras.

För Skogsindustrierna

Linda Eriksson, ansvarig nationella skogsfrågor